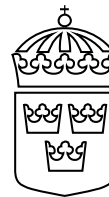

Regeringens proposition

2024/25:113

Svenskt deltagande i luftförsvarsoperation inom ramen för Nato Prop.
2024/25:113

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 6 mars 2025

Ebba Busch

Maria Malmer Stenergard
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst åtta stridsflygplan med tillhörande personal till förfogande från och med den 1 maj 2025 till och med den 31 augusti 2025 för att delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistiknod som används för det militära och civila stödet till Ukraina.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Beskrivning av insatsen	4
4	Folkrättslig grund för insatsen	4
5	Beskrivning av det svenska bidraget.....	5
6	Regeringens överväganden och förslag	5
7	Ekonomiska konsekvenser	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2025	8

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2024/25:113

Regeringens förslag:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst åtta stridsflygplan med tillhörande personal till förfogande från och med den 1 maj 2025 till och med den 31 augusti 2025 för att delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistiknod som används för det militära och civila stödet till Ukraina (avsnitt 6).

Riksdagen beslutar att förkorta motionstiden till fem dagar.

2 Ärendet och dess beredning

Den 18 maj 2022 ansökte Sverige om medlemskap i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Riksdagen beslutade den 22 mars 2023 att godkänna Sveriges anslutning till nordatlantiska fördraget (prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). Sverige är sedan den 7 mars 2024 medlem i Nato.

Den 27 januari 2025 framställde Försvarmakten om tillstånd att få delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistiknod som används för det militära och civila stödet till Ukraina.

Skäl för förkortad motionstid

Eftersom det är mycket angeläget att snarast meddela Nato ett svenskt slutligt ställningstagande att delta i operationen anser regeringen att det finns synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringen föreslår att motionstiden förkortas till fem dagar.

3 Beskrivning av insatsen

I Polen finns en logistiknod för militärt och civilt stöd till Ukraina. Nato har över tiden tagit ett ökat ansvar för det militära stödet till Ukraina. Ett behov av stöd från Natoallierade (nedan allierade) har identifierats för att skydda logistiknoden.

Nato genomför för det ändamålet en luftförsvarsoperation som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den aktuella logistiknoden. Skyddet är centralt för att det militära och civila stödet till Ukraina ska kunna fortgå. Operationen genomförs på polskt territorium och utgörs främst av luftförsvarsförband under ledning av Natos flygkommando. Operationen sker inom ramen för Natos integrerade luft- och robotförsvar, IAMD.

4 Folkrättslig grund för insatsen

Den folkrättsliga grunden för insatsen vilar på det samtycke som Polen, på vars territorium verksamheten äger rum, har gett till Nato och dess allierade.

Villkoren för våldsanvändning baseras på eventuella begränsningar som ställs av värdlandet, tillämpliga insatsregler och vad som i övrigt följer av folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och, i tillämpliga fall, internationell humanitär rätt.

5 Beskrivning av det svenska bidraget

Den del av det planerade svenska bidraget som bedöms utgöra en väpnad styrka i regeringsformens mening, uppgår till högst åtta stridsflygplan, med tillhörande personal, vilket inkluderar stridsledning och stödenheter. Därutöver avser regeringen delta med flygburen luft- och sjöövervakningsförmåga och flygburen transportförmåga.

Huvuduppgiften för det svenska bidraget är att inom ramen för operationens mandat bidra till att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistiknod som är en av de viktigaste knutpunkterna för såväl det militära som det civila stödet till Ukraina.

Avsikten är att det svenska bidraget ska ställas till Natos förfogande under perioden 1 maj 2025 till och med den 31 augusti 2025 och stationeras i Polen för deltagande i luftförsvarsoperationen enligt Natos närmare bestämmande. Det svenska bidraget kommer i samband med ett genomförande vara underställt Natobefäl.

6 Regeringens överväganden och förslag

Regeringens förslag: Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst åtta stridsflygplan med tillhörande personal till förfogande från och med den 1 maj 2025 till och med den 31 augusti 2025 för att delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistiknod som används för det militära och civila stödet till Ukraina.

Skälen för regeringens förslag: Sverige ska vara en pålitlig, trovärdig och solidarisk allierad som över tid bidrar till hela Natos säkerhet i enlighet med alliansens 360-perspektiv på säkerhet och försvar. Det är ett svenskt intresse att tillsammans med allierade aktivt bidra till Natos samlade avskräckning och försvar. För regeringen är stödet till Ukraina de kommande årens främsta utrikespolitiska uppgift. Där det finns behov av och efterfrågan på svenskt stöd bör Sverige bidra till Natos operationer och aktiviteter. Detta gäller dels sådana som fanns på plats när Sverige blev medlem, dels sådana som tillkommer därefter.

Av direkt betydelse för förutsättningarna att lämna operativt militärt stöd till annat land är bestämmelserna i 15 kap. regeringsformen om insättandet av svenska väpnade styrkor. Enligt 15 kap. 13 § första stycket får regeringen sätta in rikets försvarsmakt i enlighet med internationell rätt för att möta ett väpnat angrepp mot riket eller för att hindra en kränkning av rikets territorium. Regeringens förutsättningar att i övrigt sätta in svenska väpnade styrkor, inklusive att besluta om att sända sådana styrkor till andra länder, regleras i 15 kap. 16 § regeringsformen. Av bestämmelsen följer

Prop. 2024/25:113 att riksdagens medgivande krävs i det särskilda fallet om det inte finns en skyldighet att fullgöra en internationell förpliktelse som riksdagen har godkänt eller ett medgivande i lag som anger förutsättningarna för åtgärden. Eftersom det i detta fall inte är fråga om en internationell förpliktelse som har godkänts av riksdagen och det ännu inte finns något bemyndigande i lag, krävs riksdagens medgivande för att en svensk väpnad styrka ska kunna delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen. Regeringen beslutade den 3 oktober 2024 propositionen Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025, prop. 2024/25:22. Riksdagen biföll den 12 december 2024 regeringens förslag och medgav att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande till och med den 31 december 2025 för att bidra till Natos samlade avskräckning och försvar av det nordatlantiska området (bet. 2024/25:UFöU2). Ett deltagande i den aktuella operationen bedöms inte omfattas av riksdagens medgivande.

Det finns ett behov av och efterfrågan på ett svenskt bidrag till Natos luftförsvarsoperation i Polen. Regeringen föreslår att ett svenskt bidrag till operationen ska kunna uppgå till högst åtta stridsflygplan med tillhörande personal, vilket inkluderar stridsledning och stödenheter. Det bidraget är att betrakta som en väpnad styrka i den mening som avses i 15 kap. 16 § regeringsformen. Utöver den väpnade styrkan, avser regeringen att ge Försvarsmakten i uppdrag att delta med flygburen luft- och sjöövervakningsförmåga och luftburen transportförmåga.

Det finns enligt regeringens mening starka säkerhetspolitiska skäl för ett svenskt bidrag till den aktuella insatsen. Sverige skulle genom sitt deltagande bidra till skyddet av det militära och civila stödet till Ukraina, vilket är en helt central uppgift i det rådande säkerhetspolitiska läget. Deltagandet är ett direkt stöd till avskräckningen och försvaret av en allierad, Polen. Deltagande i insatsen skulle bidra till Sveriges, Europas och Natos säkerhet. Därutöver förväntas bidraget främja Sveriges integrering i Nato. Deltagandet är i linje med Sveriges solidariska allianspolitik, som syftar till att stärka säkerheten och stabiliteten i vårt närområde, liksom i hela det euroatlantiska området. Regeringen föreslår därför att riksdagen medger att regeringen ställer ovan nämnda väpnade styrka till förfogande från och med den 1 maj 2025 till och med den 31 augusti 2025 för att delta i Natos luftförsvarsoperation i Polen som har i uppgift att skydda och upprätthålla säkerheten för den logistknod som används för det militära och civila stödet till Ukraina.

Hotbilden för den svenska personalen kommer att variera. Försvarsmakten kommer löpande att göra hot- och riskbedömningar och vidta eventuella åtgärder utifrån myndighetens bedömningar. Tillåten våldsanvändning preciseras i Natos insatsregler. Under vissa förutsättningar kan det förekomma våldsanvändning som går utöver styrkans egenskydd. Liksom när regeringen tidigare har sänt väpnad styrka till andra länder begränsas våldsanvändningen ytterst av tillämplig folkrätt.

7 Ekonomiska konsekvenser

Deltagandet i Natos operationer för avskräckning och försvar utgör en del av Försvarsmaktens ordinarie verksamhet. Kostnaderna för det svenska bidraget ryms inom Försvarsmaktens ekonomiska ram.

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2025

Närvarande: statsrådet Busch, ordförande, och statsråden Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Tenje, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestrand, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Dousa

Föredragande: statsrådet Malmer Stenergard

Regeringen beslutar proposition Svenskt deltagande i luftförsvarsoperation inom ramen för Nato